

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені М.П. ДРАГОМАНОВА
ГО «УКРАЇНЬСЬКА АСОЦІАЦІЯ ПЕДАГОГІВ І ПСИХОЛОГІВ ПОЧАТКОВОЇ,
ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ»

**«ДОШКІЛЬНА ОСВІТА В ЕПОХУ ПОСТМОДЕРНІЗМУ:
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД, ІННОВАЦІЙНІ ПРАКТИКИ»**

ЗБІРНИК ТЕЗ
УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОГО ONLINE-МАРАФОНУ
27 – 29 вересня 2022 року

Київ
2022

УДК 373.2:7.038.6]:001.895(4)

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА В ЕПОХУ ПОСТМОДЕРНІЗМУ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД, ІННОВАЦІЙНІ ПРАКТИКИ: Збірник тез Міжнародного online-марафону вітчизняних і зарубіжних дослідників, науковців, освітян, здобувачів вищої освіти та наукових ступенів, педагогів-практиків (27-29 вересня 2022 року, м. Київ, Україна). Київ: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, 2022. 208 с.

Видання містить матеріали, що покладені в основу доповідей, повідомлень, аналітичних оглядів вітчизняних і зарубіжних дослідників, представників наукових шкіл, здобувачів вищої освіти та наукових ступенів, освітян, педагогів-практиків та усіх інших, зацікавлених у висвітленій проблематиці під час роботи Міжнародного online-марафону «Дошкільна освіта в епоху постмодернізму: європейський досвід, інноваційні практики», який відбувся 27-29 вересня 2022 року на честь відзначення Всесвітнього дня дошкілля.

Матеріали Збірника можуть бути корисними науково-педагогічним працівникам, здобувачам вищої освіти та наукових ступенів, які здійснюють дослідження в межах відповідних напрямів, педагогам-практикам закладів дошкільної освіти та усім тим, хто цікавиться європейським досвідом та інноваційними практиками в зарубіжних країнах.

Редакційна колегія:

Цветкова Г.Г., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти НПУ імені М.П. Драгоманова (голова)

Шулигіна Раїса Андріївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

Довбня Софія Олегівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

Шелепко Галина Володимирівна, асистент кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

Адреса редакційної колегії:

01601, м. Київ, вул. Тургенєвська, 8/14

Телефон : (044) 484-63-94

Кафедра педагогіки і психології дошкільної освіти

E-mail: 2016_9379992@ukr.net

Відповідальний за випуск:

Шулигіна Р.А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

Усі матеріали друкуються мовою оригіналу в авторській редакції.
Автори несуть відповідальність за фактичний (добросесний і коректний) виклад поданих у тезах даних

УДК 373.2:7.038.6]:001.895(4)

ТЕМАТИЧНИЙ НАПРЯМ 1:

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА ЦІННИСНО-СМИСЛОВІ ДЕТЕРМІНАНТИ ОСОБИСТІСНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГА В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ОСВІТНІХ ВИКЛИКІВ

Ступак О. Ю.

*доктор педагогічних наук, доцент кафедри
педагогіки і психології дошкільної освіти
Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова,
м. Київ, Україна*

ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ

Постановка проблеми. Сучасній тенденції розвитку дошкільної освіти в Україні висувають вимоги мобілізації та адаптації до викликів сьогодення: пандемія COVID, військовий стан тощо. Швидке реагування на непередбачувані зміни в суспільстві зумовлюють потребу пошуку нових шляхів організації роботи закладів дошкільної освіти. Одним із засобів ефективної організації діяльності освітніх установ є розширення наукових світоглядів в українському дошкіллі через аналіз досвіду організації дошкільної освіти в інших країнах, зокрема в Європейському Союзі. Такий аналіз дозволить зрозуміти основні вектори руху та особливості формування компетентностей дітей дошкільного віку в європейських країнах.

Аналіз досліджень і публікацій. Освіта та догляд за дитиною дошкільного віку як етап перед початковою освітою розвивається відповідно до закладних основ для навчання та розвитку протягом усього життя.

Міжінституційна декларація про європейську основу соціальних прав проголошує, що «діти мають право на доступну та високоякісну освіту та догляд у дошкільному віці» [2]. Для встановлення спільного розуміння того, що це означає, Рада Європи у травні 2019 року прийняла «Рекомендацію щодо високоякісної системи освіти та догляду за дітьми дошкільного віку» [1]. Цей звіт, друге видання Ключових даних про освіту та догляд за дітьми дошкільного віку в Європі, що підтримує розробку освітніх політик, надаючи сучасний аналіз систем дошкільної освіти в 38 європейських країнах. Ця міжнародна порівняльна робота побудована навколо п'яти вимірів якості: управління, доступ, персонал, освітні рекомендації, а також оцінка та моніторинг.

Метою дослідження є визначення особливостей організації дошкільної освіти в європейських країнах.

Виклад основного матеріалу. Згідно з юридичним правом, органи державної влади повинні гарантувати місце для будь-якої дитини відповідного вікового діапазону, батьки якої вимагають цього. Навпаки, у країнах, де дошкільна освіта є обов'язковою, державні органи повинні гарантувати достатню кількість місць для всіх дітей вікового діапазону, на який поширюється юридичне зобов'язання. В Європі існують значні відмінності у віці, в якому діти мають гарантоване місце в закладі дошкільної освіти (ЗДО). Лише сім держав-членів ЄС (Данія, Німеччина, Естонія, Латвія, Словенія, Фінляндія та Швеція), а також Норвегія гарантують місце в ЗДО для кожної дитини раннього віку (6-18 місяців). Місце в ЗДО, що субсидується державою, гарантується з 3-річного віку або трохи раніше в трьох спільнотах Бельгії, а також у Чехії, Іспанії, Франції, Люксембурзі, Угорщині, Польщі та Об'єднаному Королівстві (Англія, Уельс і Шотландія). Близько чверті європейських систем освіти забезпечують гарантовані місця з 4, 5 або 6 років протягом останніх 1-2 років дошкільної освіти. Часто це положення спрямовано на підготовку до початкової освіти і не є обов'язковим. Протягом останніх п'яти років, п'ять країн (Чехія, Хорватія, Литва, Фінляндія та Швеція) запровадили обов'язкове дошкільне навчання протягом одного року до початку навчання в школі.

Освітні рекомендації як офіційні документи, що можуть бути або не бути обов'язковими для керування ЗДО визначають ключові підходи до організації дошкільної освіти та включають: основні цілі та принципи; освітні/педагогічні підходи; розвивальні та навчальні цілі; навчальні області, зміст або матеріали; методи оцінки [1]. Зміст освітніх рекомендацій значно відрізняється між країнами. Вони можуть бути видані як настанови для практиків, навчальні плани або програми розвитку тощо. У деяких країнах (наприклад, Бельгія, Болгарія та Польща), освітні рекомендації включені до законодавства.

Освітні рекомендації вищого рівня, якщо вони існують, визначають сфери навчання та розвитку дітей, зокрема: емоційний, особистісний і соціальний розвиток; фізичний розвиток; художні навички; мовні та комунікативні навички; розуміння світу; навички співпраці та медична освіта.

Загалом існує 43 системи освіти, що визначають перелік компетентностей дітей дошкільного віку, зокрема: громадянська та демократична компетентність, мова і комунікативні навички, читацька грамотність, числове міркування, компетенція вирішення проблем, цифрова компетентність, навички співпраці, здоров'язбережувальна освіта, розуміння світу, мистецтво та розвиток креативу, фізичний розвиток, емоційний, особистісний і соціальний розвиток.

Цікаво також відзначити, що в 7 системах освіти (Данія, Ірландія, Італія, Угорщина, Нідерланди, Ісландія та Норвегія) освітні рекомендації не визначають «читацьку грамотність» як освітню компетентність, хоча всі вони встановлюють цілі, пов'язані з мовою дітей та розвитком комунікативних навичок. У Швеції та Сербії «читацька грамотність» стосується лише дітей, які відвідують ЗДО за 1 рік до початку початкової освіти.

Водночас раннє вивчення іноземної мови та цифрова освіта найрідше згадуються в освітніх рекомендаціях для ЗДО, а на них частіше орієнтуються діти старшого дошкільного віку. Тоді як компетенція вирішення проблем лише згадується у Великобританії (Шотландія), а комунікаційна компетентність включена до національної навчальної програми для ЗДО у Франції, рекомендувавши дітям спілкуватися один з одним за допомогою цифрових

інструментів. Інформаційна грамотність і грамотність даних, наприклад, згадуються в освітніх рекомендаціях для ЗДО у Литві, які рекомендують дітям дошкільного віку використовувати комп'ютерних технологій як навчальний матеріал для збору та оцінки інформації. Нарешті, на безпечному, обережному та відповідальному використанні цифрових технологій наголошується, наприклад, у Норвегії.

Висновки та перспективи подальших пошуків. Отже, аналіз дошкільної освіти європейських країн в контексті ключових освітніх рекомендацій як закладних положень дошкільної освіти, показав різноманітність підходів до визначення компетенцій дітей дошкільного віку. Перспективою подальших пошуків визначено характеристику методів і засобів формування різних компетенцій в європейських країнах.

Список використаних джерел:

1. European Commission/EACEA/Eurydice (2019). Key Data on Early Childhood Education and Care in Europe – 2019 Edition. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/fd227cc1-ddac-11e9-9c4e-01aa75ed71a1>.
2. Interinstitutional Proclamation on the European Pillar of Social Rights (2017). Sweden. URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017C1213\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017C1213(01)&from=EN).

Сухарь О. С.

аспірантка

*спеціальності «011 Освітні, педагогічні науки» (дошкільна педагогіка)
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова,
м. Київ, Україна*

Науковий керівник: Цвєткова Г. Г.

доктор педагогічних наук, професор,

*завідувач кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова,
м. Київ, Україна*

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

ФІНЛЯНДІЇ ТА СІНГАПУРУ

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства перед дошкільною освітою постали нові вимоги до формування цілей, завдань,